

*Velice podivuhodný příběh
častošné ženy
z Efesu*

Divadelní soubor J. K. Tyl Klubu pracujících LIAZ
Mnichovo Hradiště

Režie : P. Štěpán, O. Šulcová

Odborná spolupráce dramaturg. a režijní : J. Drobná

Scéna : J. Kvapil

Kostýmy : N. Kvapilová

OSOBY A OBSAZENÍ :

Zeus - starořecký bůh	
Eromantos - věštec	J. FLANDERKA
Stráž	
Artemis - jeho dcera	V. SMOLÍKOVÁ
Sofia - služka	alt. I. SOJKOVÁ
Kynthia - ctnostná žena z Efezu	N. KVAPILOVÁ
Endymion - její muž	J. KVAPIL
Archón - vládce z Efezu	J. PRCHLÍK
Nekros - švagr popraveného zloděje	J. ŽIŽKA
Kleptia - matka popraveného zloděje	O. ŠULCOVÁ
Vojáci, inspicienti, jevištní technici, výrobci zvuků	V. CIHLÁŘ M. NAYPERK

Světla : J. Kvapil, Č. Tuček

Technická spolupráce : V. Cihlář, L. Paldus

Představení řídí : F. Rožďalovský

Text sleduje : E. Grindlová

Přestávka po I. jednání

Premiéra 25. března 1982 v Městském divadle

... proč právě tato hra ?

Především asi proto, že náš soubor si od jisté doby (zejména asi od uvedení bulvární frašky Prolhaná Ketty v roce 1976) oblíbil veselohru. Odzkoušeli jsme si už řadu druhů veseloherních textů: od již zmíněné myšlenkově nenáročné Prolhané Ketty a až estrádní Svandrlíkovy Honorace z pastoušky, přes klasickou Shawovu hru Pygmalion, myšlenkově nesmírně závažné a filozofující Sebevraždy zakázány, až po lyrickou dramatizaci Jiráskovy Maryly — a konečně až po moudrý Sotolův text o Karlu IV. Veselohru jsme už hráli v historickém kostýmu i v civilu, v náročných kulisách i v prostinkém náznaku. A veselohra nás prostě uchvátíla. Divákův smích se stal pro nás opiem, spokojená atmosféra v divadle po představení nejkrásnější odměnou. Jenomže ...

Jenomže veseloherních textů je málo, a čím déle soubor veselohry hraje a čím víc o veselohrách ví, tím hůř nový titul vybírá. Nejdřív vše vyhlíželo tak, že v rozporu s původním záměrem budeme hrát v této sezóně drama — komedii jsme prostě neměli. A pak zase — po studiu řady textů v podmínkách vysoce pracovní atmosféry Jiráskova Hronova — jsme měli veseloherních textů několik. Do nejužšího výběru přišel text dnes uváděné hry a ještě jeden titul, který zatím hodláme ponechat bez zveřejnění.

Guilherme Figueiredo je autorem vynikající hry Liška a hrozny (naši diváci ji mohli v městském divadle vidět v sezóně 1980—81 v podání souboru MÁJ ÚKDŽ Praha). Velice podivuhodný příběh ctnostné ženy z Efezu lákal soubor zvláštní symbiózou, která je v něm obsažena: hloubkou a bohatostí myšlenek a spolu s tím odvážností — snad bychom mohli říci „odvážaností“ humoru — a tedy i novostí úkolů, který si každý inscenátor před sebe staví.

Několik slov o textu hry:

Vystupuje zde Zeus a Artemis, dějem manipuluje Archón (nebo spíše by rád manipuloval), dalšími osobami jsou Eromantos, Sofia, Endymion, Nekros, Kleptia. Děj se odehrává v Efezu. Přesto se však nejedná o příběh z řecké mythologie. Vystupující postavy mluví nejenom řečí nevázanou, ale řečí lidí naší generace. Hlavní myšlenky hry jsou pak bezesporu nadčasové. Nelze přehlédnout, v jakých podmínkách autor hru psal. Jedná se o dramatika současného, který zde mimo jiné řeší i nejtíživější otázky oficiálního pokrytectví puritánské katolické ideologie své vlasti, současného Portugalska. Nejvýrazněji se však textem přeje jen nese pravda obecná: totiž, že pokrytectví bylo, je a bude člověku vždy bremenem, směšně i nebezpečné, a vždy bude aktuální pokrytectví odhalovat.

Forma humoru, způsob zakotvení závažných a nosných myšlenek v naprosto nekonformním a často až odvážném humorném dialogu musí každého inscenátora lákat. Každý inscenátor si však také uvědomí, že vzhledem k nedostátku vlastních zkušeností s podobným stylem humoru zůstává až do premiéry otázkou, zdali se bude divák bavit, zdali diváka způsob humoru „chytne“.

... ještě pro osvěžení paměti ...

Zeus (2. pád Dia, 3. pád Diovi atd.): Byl hlavním, a tedy nejmocnějším bohem řecké mythologie. Byl pánem nebes i země, ovládal bouře, hromy a blesky. Od Dia pocházelo štěstí i neštěstí, sláva i bohatství. Díovou manželkou byla bohyně Héra. Měl sedm dětí, rovněž bohů či bohyň. Sídliil se všemi bohy na bájném Olympu.

Artemis (2. p. Artemidy): dcera Diova, bohyně lovu, ochránitelka lesů a divoké zvěře, též bohyně měsíce. Její matkou byla Létó, která měla s Diem ještě další dítě — Apollóna.

Archón — nejedná se vlastně o jméno, jde o název pro úředníky v mnoha městských státech (republikách) ve starověkém Řecku. Sbor devíti archontů (ročně volených nejvyšších státních funkcionářů) v Athénách měl důležitou úlohu zejména v 7. až 5. stol. před n. l.

Efesos — ve starověku město při západním pobřeží Malé Asie, známé chrámem bohyně Artemis. Centrum obchodu s vnitrozemím. Od roku 133 před n. l. v rukou Římanů, hlavní město provincie Asie. Dnes snad největší pole antických zřícenin na světě. Artemidin chrám je počítán jako třetí mezi sedmi divy světa.

A nakonec několik slov na závěr období studia hry a na začátek období uvádění hry, slov, adresovaných především divákovi:

Soubor se po celou dobu studia bavil. Bavil se každý herec, techničtí pracovníci, bavili se i ti, kteří se na některou z ucelenějších zkoušek přišli podívat. Samozřejmě: před premiérou se muselo i vyrábět, během studia byly především hodiny potu a práce — ale každý z nás se při této práci bavil. Textem, nápady autora i inscenátorů, dokonce i tušenými reakcemi publika. A teď tedy zbývá to nezákladnější: aby se se svým souborem, to jest s námi, kteří hru v nejlepší vůli předkládáme, během představení bavil i divák. Pokud možno každý divák. To je teď těsně před premiérou, naše největší přání.

V Mnichově Hradišti, březen 1982

